

การประเมินผลแผนยุทธศาสตร์อนามัยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2555-2559

รุจิรา ไชยดั่ง
สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย

การวิจัยประเมินผลแผนยุทธศาสตร์อนามัยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2555-2559 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ โดยศึกษาการนำแผนยุทธศาสตร์ฯ ไปใช้ ความสำเร็จของการดำเนินงาน (ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์) เพื่อเป็นข้อเสนอในการจัดทำและขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์อนามัยสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 3 พ.ศ.2560 – 2564 การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การประเมินผลแบบ ชิปโมเดล (CIPP Model) ของสตีฟเฟิลบีม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 1๘ หน่วยงาน ที่ระบุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ฯ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบรายงานการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฯ สรุปรายงานการประชุมสรุปผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ และข้อมูลทฤษฎีภูมิจากการสืบค้นข้อมูลการดำเนินงานประจำปี ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗ – ๒๕๕๙ ผลการศึกษา พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร้อยละ 89.4 นำแผนยุทธศาสตร์ฯ ไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนและยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน รวมทั้งการใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมของหน่วยงาน และพิจารณาความสำเร็จของแผนยุทธศาสตร์ฯ โดยดูจาก ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ มีการทบทวนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นำข้อจำกัด ปัญหาอุปสรรค และมาตรการที่ยังไม่บรรลุผลในแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ ๑ มาพัฒนาและดำเนินงานต่อ มีหน่วยงานหลักร่วมดำเนินการ ๑๘ หน่วยงาน ไม่มีการจัดสรรงบประมาณเป็นการเฉพาะสำหรับการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ เป็นการใช้งบประมาณที่มีอยู่ตามพันธกิจของหน่วยงานเป็นหลัก การดำเนินงานจึงไม่ครอบคลุมทุกประเด็น ด้านกระบวนการ มีการขับเคลื่อนและการบริหารจัดการแผนยุทธศาสตร์ฯ โดยใช้กลไก คณะกรรมการอนามัยสิ่งแวดล้อม เป็นหลัก ซึ่งบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อื่นๆ มีการสร้างการรับรู้และความเข้าใจในกรอบการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการลงนามบันทึกความร่วมมือด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมระหว่างกรมอนามัยและกรมควบคุมมลพิษ และระหว่าง กรมอนามัย กรมควบคุมมลพิษ และ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การขับเคลื่อน ส่วนใหญ่ยังดำเนินการโดยหน่วยงานที่ฝ่ายเลขานุการ คือ กรมอนามัยและกรมควบคุมมลพิษ ด้านผลผลิต พิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของตัวชี้วัดในแผนยุทธศาสตร์ฯ และผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของตัวชี้วัดรายยุทธศาสตร์ พบว่า จากตัวชี้วัดของแผนยุทธศาสตร์ฯ ๔ ตัวชี้วัด บรรลุเป้าหมาย ๒ ตัว และรายยุทธศาสตร์ ๕ ยุทธศาสตร์ มีเพียงยุทธศาสตร์ที่ ๔ และ ๕ ที่ตัวชี้วัดบรรลุตามเป้าหมาย ด้านผลลัพธ์ พิจารณาจากเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ฯ คือ ความเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมลดลง ประกอบด้วย โรคระบบทางเดินหายใจ โรคที่มีอาหารและน้ำเป็นสื่อ และโรคพิษจากสารเคมี พบว่า โรคที่มีน้ำและอาหารเป็นสื่อ และโรคพิษจากสารเคมี ยังคงมีแนวโน้มสูงขึ้น จากการศึกษาครั้งนี้ นำไปสู่ข้อเสนอในการจัดทำและขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์อนามัยสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 3 พ.ศ.2560 – 2564 ที่สำคัญ คือ การผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง 18 หน่วยงาน มีบทบาทและรวมขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ฯ ควรมีการบูรณาการ ทั้งในเชิงนโยบายและการดำเนินงานในระดับพื้นที่ โดยจัดทำ Flagship โครงการสำคัญและแผนปฏิบัติการภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฯ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว และกำหนดบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน

คำสำคัญ : การประเมินผล, แผนยุทธศาสตร์อนามัยสิ่งแวดล้อม

